

Școala Națională de Studii Politice și Administrative

Școala Națională de Studii Politice și Administrative

Școala Doctorală Multidisciplinară

Domeniul de Doctorat Științe Politice

Rezumat

Revendicarea Subiectificării Feministe: Un Cadru Politic pentru Obiectificare și Capabilități

Conducătoare științifică: Prof. Univ. dr. Liliana Bîrlan-Popescu

Co- conducătoare științifică: Prof. Univ. dr. Miruna Butnaru-Troncotă

Autoare: Xhenis Shehu

București 2025

Contents

Introduction	Error! Bookmark not defined.
1. Research Focus and Limits	Error! Bookmark not defined.
2. Methodology	Error! Bookmark not defined.
3. Chapter Overview:.....	Error! Bookmark not defined.
Chapter 1: Mapping Objectification	Error! Bookmark not defined.
1. Introduction.....	Error! Bookmark not defined.
2. Soft Objectification.....	Error! Bookmark not defined.
2.1 Consensual or Not – Objectification according to Nussbaum.....	Error! Bookmark not defined.
2.2 My Critical Account on Soft-Objectification	Error! Bookmark not defined.
3. Hard Objectification	Error! Bookmark not defined.
3.1 Objectification according to MacKinnon	Error! Bookmark not defined.
3.2 Objectification and Objectivity.....	Error! Bookmark not defined.
4. Self – Objectification as a side effect of Hard Objectification	Error! Bookmark not defined.
4.1 Self-Objectification and Inward-ing.....	Error! Bookmark not defined.
4.2 (Self-)Objectification and Bargaining for Empowerment.....	Error! Bookmark not defined.
5. Derivatization: Out with Objectification!	Error! Bookmark not defined.
6. Objectification as Dehumanization	Error! Bookmark not defined.
6.1 Is Sex Objectification Always Wrong?	Error! Bookmark not defined.
6.2 On Human Capacities, Rights and Freedom to Well-being.....	Error! Bookmark not defined.
7.Final Remarks.....	Error! Bookmark not defined.
Chapter 2: Objects and Subjects in an Objectified World: Rethinking Subjectification.....	Error! Bookmark not defined.
1. Introduction: (Re)Framing Subject and Object Relations ..	Error! Bookmark not defined.
2. Language, Power and Political Subjectivity	Error! Bookmark not defined.
3. Gaze as an Instrument of Relational Power	Error! Bookmark not defined.
4. The Male Gaze and <i>Objet Petit a</i>	Error! Bookmark not defined.
5. Becoming a Feminist Subject: Postmodern Challenges to the Unified Subject	Error! Bookmark not defined.

6.	A New Duality is Born: Claiming Subjectification.....	Error! Bookmark not defined.
7.	Final Remarks	Error! Bookmark not defined.
Chapter 3: Harm Infliction and Objectification.....		Error! Bookmark not defined.
1.	Introduction.....	Error! Bookmark not defined.
2.	Physical Harm and Objectification.....	Error! Bookmark not defined.
2.1	Consent and the Limits of Autonomy	Error! Bookmark not defined.
2.2	Structural Violence and Objectification	Error! Bookmark not defined.
3.	Objectification and Psychological Harm	Error! Bookmark not defined.
4.	Objectification and Epistemic harm	Error! Bookmark not defined.
4.1	Epistemic Injustice	Error! Bookmark not defined.
4.2	Epistemic Injustice and Derivatization.....	Error! Bookmark not defined.
5.	Final Remarks	Error! Bookmark not defined.
Chapter 4: Objectification is Political: Capabilities, Dignity and Justice		Error! Bookmark not defined.
1.	Introduction.....	Error! Bookmark not defined.
2.	Objectification and the Theory of Justice.....	Error! Bookmark not defined.
2.2	An Alternative Choice for Justice	Error! Bookmark not defined.
3.	Capabilities Approach.....	Error! Bookmark not defined.
4.	Capabilitarian's Tools	Error! Bookmark not defined.
4.1	Searching for Dignity	Error! Bookmark not defined.
4.2	Nussbaum's Threshold	Error! Bookmark not defined.
5.	The Process of Objectification and Mutual Recognition...	Error! Bookmark not defined.
6.	Subjectification and Justice.....	Error! Bookmark not defined.
7.	Final Remarks	Error! Bookmark not defined.
Conclusions		Error! Bookmark not defined.
Bibliography		Error! Bookmark not defined.

Rezumat

Deși nu există o definiție universal acceptată a obiectificării, majoritatea perspectivelor împărtășesc un punct comun de plecare: ele recunosc că termenul de „obiectificare” își trage esența din însăși rădăcina sa, care semnifică transformarea/devenirea în obiect sau pierderea unor proprietăți ce definesc umanitatea prin imaginație, cuvinte sau acțiune. Obiectificarea este un concept contestat, care a generat perspective diverse, în special în ceea ce privește întrebările legate de cine are puterea de a obiectifica și unde are loc obiectificarea. Multe teoreticiene feministe au situat obiectificarea într-un cadru care accentuează interacțiunile izolate dintre indivizi genizați. Deși valoroasă, consider această perspectivă limitată, întrucât riscă să treacă cu vederea dimensiunile sociale și politice mai largi prin care operează obiectificarea. Temele centrale ale acestei teze — *obiectificarea*, înțeleasă ca proces și fenomen care reduce femeile la calități asemănătoare obiectelor sau le tratează ca fiind mai puțin decât subiecte, și *subiectificarea*, înțeleasă ca proces și fenomen prin care un subiect este constituit prin agențialitate și recunoaștere nu sunt doar concepte abstracte. Ele trasează și modelează propria mea experiență de a deveni femeie și cercetătoare și, mai important, de a deveni un subiect politic cu o conștiință feministă dezvoltată.

Poziția mea pe parcursul acestui studiu este bazată pe trei perspective principale. Prima, epistemologică: modul în care obiectificarea modelează felurile de a cunoaște și de a gândi lumea, influențând ce anume este considerat cunoaștere legitimă și cine este recunoscut ca subiect cunoscător. A doua, ontologică: ce este obiectificarea și cum funcționează - de pildă, ce înseamnă să fii obiect sau subiect și cum sunt construite și negociate concepte precum consimțământul, autonomia și integritatea corporală. A treia, politico-normativă: modul în care dreptatea se leagă de crearea condițiilor în care indivizii pot atât să fie, cât și să acționeze — analizată prin prisma

capabilităților și intersubiectivității, și atentă la implicațiile etice și politice ale obiectificării care împiedică înflorirea umană.

Scopul central al acestei cercetări este de a explora complexitatea obiectificării, de ce a câștigat o asemenea popularitate ca termen, dar în același timp lipsește o examinare conceptuală adecvată, în special în ceea ce privește implicațiile sale politice. Obiectificarea este adesea invocată ca un pod conceptual pentru înțelegerea unei game largi de practici genizate, inclusiv hărțuirea sexuală, violența împotriva femeilor, producerea și circulația conținutului pornografic și statutul marginal al femeilor în viața politică. În acest sens, obiectificarea funcționează nu doar ca un termen descriptiv, ci ca un instrument analitic care leagă aceste practici de structuri mai ample de putere și inegalitate. Această teză încadrează obiectificarea drept o problemă politică ce necesită o angajare riguroasă și de durată în cadrul teoriei politice. Obiectivul meu este de a dezvolta un cadru teoretico-politic capabil să orienteze și să informeze viitoarele cercetări aplicate asupra acestui subiect. Susțin că procesul și fenomenul obiectificării sunt inerent împletite cu și dependente de gen. Uneori mă refer la obiectificare ca *concept*, pentru a-i sublinia dimensiunea epistemologică; alteori ca *fenomen*, pentru a evidenția caracterul său structural și sistemic; și ocazional ca *proces*, pentru a surprinde experiența trăită și internalizată a obiectificării la nivel individual. Această utilizare triadică evidențiază faptul că obiectificarea operează simultan atât la nivel structural, cât și la nivel subiectiv — o interacțiune aflată în centrul complexității sale teoretice.

Definiția de bază a acestei teze consideră obiectificarea atât un proces, cât și un fenomen modelat de dorință, percepție și credință (Langton, 2006). Această definiție este urmată de un cadru teoretic menit să evidențieze complexitatea și nuanțele obiectificării, văzută simultan ca experiență trăită și ca condiție politică. Susțin că, dacă obiectificarea modelează dorința, percepția și credința, aceasta încalcă *pragul capabilităților*, un concept utilizat de Martha Nussbaum (2000) pentru a marca nivelul minim sub care o persoană nu poate înflori ca agent uman deplin — producând astfel nedreptate socială.

Argumentul meu central este că paradigma feministă politică dominantă în jurul obiectificării trebuie să se îndepărteze de concentrarea exclusivă asupra prejudiciilor reducerii persoanei la obiect și să se orienteze către sarcina feministă de a construi politic și de a afirma subiectificarea celor care au fost istoric obiectificați/te. În acest sens, obiectificarea nu ar trebui percepută doar ca o vătămare individuală, ci poate fi înțeleasă ca o vătămare morală și politică - o practică sistemică

care încalcă pragul capabilităților și subminează aproape fiecare capabilitate centrală necesară pentru o viață umană înfloritoare. Ea neagă femeilor demnitatea inerentă prin lipsirea lor de condițiile sociale necesare pentru a fi recunoscute ca agenți politici deplinși și, în același timp, subminează capabilitățile interne prin distorsionarea percepției de sine și a agenției.

Pentru a revendica agenția și a ne asigura că demnitatea este respectată, susțin că trebuie să examinăm modul în care se formează subiectele și să fim atenți/te la felul în care ia formă subiectificarea. Căutarea dreptății în practici marcate de obiectificare, fără instrumentele necesare pentru a le contesta, este o sarcină dificilă, dacă nu este contrabalansată de recunoașterea unui subiect politic care să nu fie esențialist, heteronormativ, clasist sau rasist. Acest nou subiect politic este feminist, fragmentar, întrupat și dinamic. Procesul de subiectificare ar trebui să se bazeze pe o etică feministă pentru a constitui un fenomen de subiectificare drept și pentru a avea impact structural.

Abordarea capabilităților devine astfel nu doar un instrument de evaluare a bunăstării, ci și un cadru politic pentru revendicarea subiectificării și reconstrucția fundamentelor demnității acolo unde obiectificarea le-a erodat. Prin urmare, tipul de dreptate posibil printr-o reîncadrare capabilitariană a obiectificării necesită subiectificare politică. Dacă subiectivitatea politică a fost construită istoric prin norme masculine ale autonomiei, raționalității și imparțialității dezîntrupate, devine esențial să ne întrebăm dacă un subiect feminist poate fi imaginat și pus în practică politic.

Întrebări de cercetare

- Cum arată o hartă conceptuală a obiectificării?
- Cum devine cineva obiectificat?
- Cum se desfășoară obiectificarea ca proces și ca fenomen?
- Cum este situat subiectul feminist în cadrul procesului de subiectificare?
- Care este relația dintre obiectificare și vătămare?
- Poate fi obiectificarea și subiectificarea încadrată ca o problemă de dreptate de gen?

Structura capitolelor

Teza este structurată în patru capitole, fiecare examinând obiectificarea dintr-o perspectivă distinctă.

În **Capitolul 1**, ofer o hartă conceptuală a obiectificării, urmărind diversele sale articulări teoretice în gândirea feministă și distingând între abordările „soft” și „hard”. *Obiectificarea soft*, asociată în principal cu feministele liberale precum Martha Nussbaum, este analizată prin tipologia sa influentă a trăsăturilor obiectificării — inclusiv instrumentalitatea, negarea autonomiei, fungibilitatea și negarea subiectivității. Deși Nussbaum nu consideră obiectificarea ca fiind inerent negativă, susțin că analiza sa este incompletă și, în cele din urmă, inconsistentă cu angajamentele politice și morale pe care le formulează mai târziu în cadrul abordării capabilităților. Pentru a corecta această tensiune, propun o revizuire critică a teoriei sale, care să se alinieze mai strâns cu aspirațiile ei normative. În contrast, *obiectificarea hard* asociată mai degrabă cu gândirea feministă radicală tratează obiectificarea ca fiind inerent greșită din punct de vedere moral. Bazându-mă pe lucrările lui Catharine MacKinnon, în special pe critica sa asupra pornografiei ca mecanism central al reducerii la tăcere și al obiectificării sexuale, explorez modul în care această abordare extinde obiectificarea la încălcări sistemice ale vorbirii și integrității corporale.

Capitolul se angajează, de asemenea, într-un dialog cu perspective teoretice suplimentare: conceptul lui Sally Haslanger de *obiectivitate asumată*, care arată cum idealurile epistemice pot funcționa ele însele ca mecanisme ale obiectificării; teoria *derivatizării* formulată de Ann Cahill, care reconfigurează obiectificarea drept o distorsiune relațională; perspectiva Lindei LeMoncheck asupra obiectificării ca formă de dezumanizare; și fenomenul *auto-obiectificării*, prin care indivizii internalizează percepțiile externe și adoptă strategii compensatorii pentru supraviețuirea socială. Prin această cartografiere, Capitolul 1 stabilește fundamentele teoretice pentru înțelegerea obiectificării nu doar ca problemă morală, ci și ca una profund politică — care reclamă o regândire a modelului liberal al subiectului autonom.

În **Capitolul 2** mă concentrez asupra tensiunilor conceptuale și politice dintre categoriile de subiect și obiect, acordând o atenție deosebită modului în care privirea, în special *privirea masculină* (în original *male gaze*), structurează dinamica lor relațională. Capitolul interoghează felurile în care subiectele și obiectele nu sunt doar stări ontologice, ci sunt constituite prin practici sociale, lingvistice și vizuale. Bazându-mă pe teoriile feministe poststructuraliste și postmoderne, explorez modul în care limbajul, puterea și discursul lucrează împreună pentru a produce și consolida relații asimetrice între subiectele și obiectele genizate. Se acordă o importanță specială rolului constitutiv al limbajului în subiectificare, evidențiind modul în care însăși gramatica vorbirii noastre

presupune sau șterge subiectul feminin. *Privirea masculină* se manifestă aici nu doar ca un mecanism vizual, ci și ca o forță structurală mai largă, care atribuie vizibilitate, agenție și inteligibilitate inegal. Susțin că subiectul feminin este sistematic dislocat în cadrul discursurilor dominante, apărând doar prin absență sau negare. Acest capitol oferă, în cele din urmă, o cartografiere critică a subiectificării ca proces modelat de excludere și subliniază necesitatea reconfigurării pozițiilor subiective într-un mod care să perturbe ierarhiile normative de putere. El inițiază o căutare pentru formarea unui subiect feminist capabil să conteste relațiile de putere structurate de limbaj, privire și dicotomiile de gen obiect/subiect și minte/corp care întrețin sisteme ierarhice.

Capitolul 3 investighează relația cauzală dintre obiectificare și vătămare, situând obiectificarea nu ca o abstracțiune teoretică, ci ca o consecință structurală și trăită a normelor de gen adânc înrădăcinate și a funcționării genului ca sistem de putere. Încep prin a demonstra că obiectificarea nu este un act interpersonal izolat, ci o practică integrată în contexte sociale și politice mai largi, care reproduc inegalitatea. Capitolul continuă prin avansarea și testarea a două ipoteze centrale: în primul rând, dacă A îl obiectifică pe B, atunci B suferă vătămare; și, în al doilea rând, dacă A îl vătăma pe B, atunci B este supus unei nedreptăți sociale. Pe baza acestor premise, susțin că obiectificarea poate fi înțeleasă ca o formă de nedreptate socială.

Pentru a susține această afirmație, clasific prejudiciile asociate obiectificării în trei forme distincte, dar interconectate: psihologică, fizică și epistemică. Vătămarea psihologică este analizată prin fenomenul de auto-obiectificare, în care indivizii internalizează norme obiectificatoare care le diminuează agenția și bunăstarea. Vătămarea fizică apare prin creșterea vulnerabilității la violența de gen și prin normalizarea încălcării corpului. Vătămarea epistemică este examinată prin cadrul teoretic al nedreptății epistemice propus de Miranda Fricker, prin care argumentez că femeilor li se neagă atât credibilitatea ca subiecte cunoscătoare, cât și sunt reduse la simple obiecte ale cunoașterii.

Prin această analiză tridimensională, capitolul prezintă că obiectificarea nu este doar dăunătoare, ci constituie o formă omniprezentă de nedreptate de gen, cu implicații morale și politice serioase.

În **Capitolul 4** extind analiza din capitolul precedent, trecând de la critică la reconstrucție, și urmărind să reimaginez dreptatea prin prisma abordării capabilităților. Pornind de la premisa că obiectificarea constituie o formă de nedreptate socială, capitolul interoghează limitele

contractarianismului — în special așa cum este formulat în teoria justiției a lui John Rawls — în abordarea prejudecăților de gen. Poziția Originală a lui Rawls, cu cerința ca indivizii să delibereze „în spatele unui Văl al Ignoranței”, garantează, în teorie, echitate și imparțialitate. Totuși, prin abstragerea de la gen și alte forme de identitate, acest model nu reușește să țină cont de realitățile trăite ale obiectificării sistemice. În încercarea de a fi imparțial, cadrul lui Rawls ascunde involuntar inegalitățile structurale, lăsând prejudecățile de gen nerecunoscute și nerezolvate.

Pentru a depăși aceste limite, mă întorc la abordarea capabilităților, așa cum este articulată în special de Martha Nussbaum, care pune în centru demnitatea umană, înflorirea și condițiile necesare pentru ca indivizii să funcționeze ca agenți. Susțin că obiectificarea trebuie reîncadrată ca un proces care privează de capabilități — un proces care împiedică realizarea capabilităților esențiale, precum integritatea corporală, rațiunea practică și afilierea socială. Prin această lentilă, dreptatea nu presupune doar egalitate formală, ci și condițiile materiale și sociale care permit indivizilor, în special femeilor, să fie recunoscute și tratate ca subiecte cu *agency* și autonomie.

Acest studiu susține o etică feministă a subiectificării ca fundament politic și moral al dreptății. În loc să se bazeze pe modele abstracte care elimină diferența, un cadru bazat pe capabilități oferă o viziune mai incluzivă asupra dreptății, care afirmă demnitatea prin condiții care permit înflorirea. În final, obiectivele acestei teze se îndreaptă către o teorie a dreptății fundamentată pe recunoaștere mutuală sau intersubiectivitate și pe cultivarea subiectificării feministe.